

LEGENDA

- Drogi krajowe, wojewódzkie, lokalne
- Oznaczenie szlaku
- Główne koleje ze stacjami
- Obszary miejskie
- Obszary leśne
- Osina* Miejscowości
- Obiekty historyczne
- Obiekty przyrodnicze
- Parking
- Ścieżka przyrodniczo historyczna
- Strzelnica
- Szkółka Leśna - Danowo
- Pole biwakowe

Skala
1:150 000

Projekt i opracowanie graficzne: Andrzej Sawicki
 Tekst: Hubert Kottunak, Joanna Krupa, Dorota Frasumkiewicz,
 Sławomir Kucal, Krzysztof Szewc, Foto: Zbigniew Urbanski, Andrzej Sawicki, Marek Piotrowicz,
 Agencja Reklamowa Wydawnicza FLESZ-Bydgoszcz
 Mapa opracowana w Województwie Ostrołęku Informacyjny, Terenowy Bank Danych, ul. Wąły Chrobrego 4, 70-502 Szczecin

Nowogard@lasy.szczecin.pl

www.osina.pl

www.nowogard.pl

www.maszewo.pl

Nowogardzka Równina

Szlak rowerowy

Równina Nowogardzka

Przebiega przez gminy:
 Nowogard
 Osina
 Maszewo
 Dobra

Miedzynaszlak Rowerowy „RÓWNINA NOWOGARDZKA”

DŁUGOŚĆ: 122 km
STOPIEŃ TRUDNOŚCI: trasa łatwa
POLECANY TYP ROWERU: trekkingowy lub miejski
NAWIERZCHNIA: asfalt, bruk, dukty lesne, drogi polne

Szlak rowerowy „Równina Nowogardzka” poprowadzi nas po bardzo zróżnicowanym terenie gmin Nowogard, Osina, Maszewo, Dobra. Znajdziemy tu odcinki płaskie, lekko pofalowane, ale także wymagające dynamicznych podjazdów. Choć droga w większości wiedzie po nawierzchni asfaltowej, spotkamy też bruk oraz twarde i piaszczyste drogi polne i leśne. Trasa zapewni różnorodność wrażeń a miłośnicy turystyki rowerowej na pewno znajdą tu coś ciekawego. Dzięki zakątki natury, wiele cennych obiektów przyrodniczych ukrytych w kompleksach leśnych, wiekowych parkach podworskich i wzdłuż dróg. Przejeżdżając przez miasteczka i wioski odkrywamy gotyckie, murywane obiekty świeckie, kościoły ryglowe, drewniane dzwonnice, obronne mury miejskie z basztami, stare pałacyki ze starodrzewami, pomniki przyrody i głązy narzutowe.

Trasa rozpoczyna się pod Ratuszem Miejskim w **Nowogardzie**. Ten zabytkowy obiekt zbudowany w XIV wieku, ozdobiony neobarokową sygnaturką i mansardowym dachem jest siedzibą władz miejskich. Nieopodal rynku przy ul. Luboszan odnajdziemy XIX wieczne mieszczkańskie domy ryglowe. Jednak spośród obiektów zabytkowych najcenniejszy jest gotycki kościół Mariacki, którego budowę ukończono w 1334 roku. Zachował się w nim barokowy, bogato zdobiony ołtarz z początku XVII wieku z kilkunastoma scenami figuralnymi z życia Chrystusa oraz romańskie chrzcielnicę. Ocalały również fragmenty kamiennie-ceglanych murów miejskich, które w XIV wieku otaczały całe miasto. Kompleks XIII wiecznych zabudowań zamkowych będących siedzibą rodu Ebersteinów – został przekształcony w 1820 roku na więzienie. Z zabytków przyrody ożywionej, godne uwagi są dwa 700 letnie cisy pospolite (*Taxus baccata*) uznawane za największe w naszym regionie. Te są-

dziwie pomniki przyrody mają obwody 202 i 242 cm i wys. 10 i 12 m. Na uwagę zasługuje również piękny męski okaz miłorzębu dwuklapowego (*Ginkgo biloba*) rosnący w sąsiedztwie hotelu „Kamena”. Stanowi niezaprzeczalną os-

bliwość naszego miasta pochodząca rodem z Chin. Jadąc trasą szlaku dojrzymy do Karska – tu warto obejrzeć okazały głaz narzutowy o obwodzie 4 m, określany mianem „Skamieniałego chciwca”, w który zamienił się wg legendy miejscowy skąpiec, a w parku wiejskim zrosnięty z bluszczem okazały dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o obwodzie 320 cm. W Strzelewie należy zatrzymać się przy zabytkowym kościółku i pożegnać z malowniczymi okolicami gminy Nowogard by powitać barwne krajobrazy gminy...

Osina. Pierwszą z wielu atrakcji znajdziemy w Węgorzach – późnogotycki kościółek zbudowany na przełomie XV/XVI w. z charakterystyczną dla tych terenów XVIII wieczną, drewnianą wieżą. Do Bodzęcina wjeżdżamy przez bardzo dobrze zachowany most drewniany na rzece Stepnicy. W miejscowości tej zatrzymajmy się przy gotyckim kościele z XV w. Z najcenniejszych elementów wyposażenia pierwotnego zachował się dzwon odlany w brązie (XIV/XV w.) i barokowa ambona. Na terenie parceli stanowiącej pierwotnie cmentarz

przykościelny usytuowana jest barokowa kaplica grobowa rodu von Flemming. Z Bodzęcina aleją kasztanowców jedziemy do malowniczo położonej miejscowości Krzywice w okolicach której znajdują się średniowieczne ruiny grodziska a także planowane do utworzenia dwa rezerваты przyrody pn. „Wrzosiec” i „Krzywicki Mszar” – cenny ekosystem torfowiskowy, stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt. Osina – siedziba władz gminnych, zwraca uwagę położonym na wzgórzu XIV wiecznym kościołem. Za kościołem dworski park krajobrazowy z XVIII/XIX w. położony na wzgórzu stromo opadającym ku rzece Stepnicy. Wiele okazów drzew o charakterze pomników przyrody – dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o obwodzie 575 cm, buk pospolity, obwód 435 cm. Na terenie parku położony jest cmen-

tarz rodowy von Lowitzow z monumentalnym krzyżem wykutym z granitu (z herbem rodu). Warto zobaczyć z głównej trasy i pokusić się o odnalezienie jednego z największych na terenie Pomorza Zachodniego cmen-

tarzyska kurhanowego z epoki późnego brązu oraz wczesnego średniowiecza - około 220 kurhanów. Przy wjeździe do Osiny usytuowany jest leśny zajazd, gdzie na łonie natury można odpocząć i upiec kiełbasę. Przemierzając rowerem gminę Osina podziwiamy piękne krajobrazy, malownicze doliny rzek Stepnica i Gowienica, możemy zaobserwować przelatującego żurawia, bociana białego lub czarnego a także przebiegającego przez drogę jelenia, samą bądź dziką. Dalszy ciąg trasy prowadzi przez urokliwe zakątki gminy...

Maszewo. W Maciejewie warto odpocząć w położonym nad brzegiem jeziora Lechickiego 100-letnim pałacu, dawnej siedziby rodu Von Fleming. Trzykondygnacyjny pałacyk wzbogacony jest o wieloboczną wieżę oraz w cztery ryzality w stylu neogotyckim i neorenesansowym. Obecnie ten luksusowy hotel przyciąga gości swoim bogatym wyposażeniem, zachowały się w nim, bowiem piękne kominki, piece kaflowe, neogotyckie płyctwo w sali balowej oraz sztukaterie na stropach. Dopełnieniem całości jest obfity zbiór antycznych mebli. Na terenie parku znajdziemy kamień pamiątkowy rodziny Von Fleming oraz wiele cennych gatunków drzew i woliera z egzotycznym ptactwem. W tej miejscowości warto również obejrzeć zabytkowy, neogotycki kościół pochodzący z 1867 roku. Kolejny przystanek w naszej podróży proponujemy w Maszewie. Jest to jedno z niewielu miast, które w całości zachowało historyczny, oparty na planie koła, układ urbanistyczny oraz architekturę. Można tu podziwiać prawie kompletny wieniec murów obronnych z XIII-XIV w. z zachowaną cylindryczną Basztą Francuską. W obrębie murów miejskich znajduje się szereg XIX i XX wiecznych domów ryglowych i drewnianych oraz kaplica św. Jerzego z XV w. pełniącą w

ciągającą odrestaurowanym pseudoklasycystycznym pałacem z końca XIX w. będącym niegdyś siedzibą rodową Bismarcków. Do pałacu od strony Nowogardu prowadzi majestatyczna aleja pomnikowych dębów szypułkowych (*Quercus robur*) a sam pałac znajduje się w otoczeniu naturalistycznego parku, w którym trwa niezłomnie wiele cennych i rzadkich spotykanych gat. drzew. W Konarzewie zachował się wybudowany w stylu eklektycznym pałac Otto von Bismarcka oraz naturalistyczny park z licznymi pomnikami przyrody (m.in. wiąz górski (*Ulmus glabra*), o obw. 620 cm. Pedalując przez Lestkowo i Miętno w kierunku Nowogardu powoli zgnamy się ze szlakiem „Równina Nowogardzka”. I tak oto przemierzaliśmy 122 km obfitujące w bezmiar wrażeń, najpiękniejsze obiekty i krajobrazy oraz malownicze zakątki naszych okolic.

obok górujący nad okolicą XIII/XV kościół z unikatowym ołtarzem i z górującą nad miastem wieżą zwieńczoną drewnianym hełmem, wybudowana na przełomie XVIII-XIX w. W gminie Maszewo nie zabraknie atrakcji dla myśliwych (las obfitujące w liczne, bogate rejonu łowieckie), wędkarzy i amatorów sportów wodnych (czyste - II klasa czystości, zasobne w ryby jeziora). W gminie Maszewo występuje 146 gatunków ptaków, w tym zarejestrowano gniazdowanie lub występowanie w sezonie lęgowym kilkudziesięciu gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodno-błotnym. Kierując się trasą szlaku na północny wschód docieramy przez Godowo i Dębice do Bagien. W tej maleńkiej osadzie odkrywamy zabytkowy, późnogotycki murywany kościół z drewnianą dzwonnica z XVIII w.

Dobra powita nas w Wojataszycach, jedną z najstarszych na Pomorzu, drewnianą dzwonnica z XVII w. przy renesansowym kościele. Secesyjno-modernistyczny pałacyk z 1905 roku otoczony jest parkiem krajobrazowym, w którym uwa-

gę przyciąga potężny głaz narzutowy o obwodzie 6,2 m nazywany „Maczugą Olbrzyma” a 750 m na północ od niego leży bezimiennie, kolejny olbrzym o obwodzie 9,8 m. Wreszcie docieramy do Dobrej, tu górują nad miastem ruiny późnogotyckiego zamku von Devitzów. Miasto urzeka atmosferą, którą tworzą liczne mieszczkańskie domy ryglowe, na rynku obok ratusza znajduje się gotycki granitowy kościół św. Klary z renesansową amboną, chrzcielnicą i ołtarzem.

Powoli kończąc naszą eskapadę kierujemy się ponownie do...

Nowogardu.

gę przyciąga potężny głaz narzutowy o obwodzie 6,2 m nazywany „Maczugą Olbrzyma” a 750 m na północ od niego leży bezimiennie, kolejny olbrzym o obwodzie 9,8 m. Wreszcie docieramy do Dobrej, tu górują nad miastem ruiny późnogotyckiego zamku von Devitzów. Miasto urzeka atmosferą, którą tworzą liczne mieszczkańskie domy ryglowe, na rynku obok ratusza znajduje się gotycki granitowy kościół św. Klary z renesansową amboną, chrzcielnicą i ołtarzem. Powoli kończąc naszą eskapadę kierujemy się ponownie do... Nowogardu. Za Rogowem ciągnie się przepiękna aleja kasztanowa a w Wierzbicinie nie sposób przeoczyć ruin neoklasycystycznego pałacyku w otoczeniu starego parku. Kulice przy-

odległych czasach funkcje szpitalnej dla trędowatych. Tajemniczych „8 Apostołów i Judasz” to pomnikowe lipy szerokoliste (*Tilia platyphyllos*) i olbrzymi dąb szypułkowy (*Quercus robur*), strzegące kaplicy. W centralnej części miasta zachował się malowniczy rynek z ładnym XIX wiecznym ratuszem, a tuż

obok górujący nad okolicą XIII/XV kościół z unikatowym ołtarzem i z górującą nad miastem wieżą zwieńczoną drewnianym hełmem, wybudowana na przełomie XVIII-XIX w. W gminie Maszewo nie zabraknie atrakcji dla myśliwych (las obfitujące w liczne, bogate rejonu łowieckie), wędkarzy i amatorów sportów wodnych (czyste - II klasa czystości, zasobne w ryby jeziora). W gminie Maszewo występuje 146 gatunków ptaków, w tym zarejestrowano gniazdowanie lub występowanie w sezonie lęgowym kilkudziesięciu gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodno-błotnym. Kierując się trasą szlaku na północny wschód docieramy przez Godowo i Dębice do Bagien. W tej maleńkiej osadzie odkrywamy zabytkowy, późnogotycki murywany kościół z drewnianą dzwonnica z XVIII w.

Przejeżdżając przez tereny kolejnych gmin na trasie napotkamy przepiękne lasy: sosnowo-bukowo-dębowe, olchowo-jesionowe, z licznymi bagnami, torfowiskami, oczkami wodnymi. Dociekliwy obserwator wśród bogactwa świata roślinnego odnajdzie takie cenne gatunki jak: wiciokrzew pomorski, rosiczkę okrągłolistną, widłaki, przepiękne grzybień białe, elismę wodną, cisa pospolitego, wełniankę, żurawinę błotną, modrzewnicę, skrzyp bagienny i błotny.

W miejscowości Ogorzele możemy na chwilę zatrzymać się i odbić w kierunku wsi Olszycy by obejrzeć najgrubszego buka w Polsce, jego obwód wynosi 7,5 m. Na terenie naszych lasów znajduje się również 6-ty co do grubości świerk w Polsce, a w miejscowości Czermnica przepiękny okaz tulipanowca. Ogółem zwaloryzowano 81 drzew pomnikowych, 26 gatunków roślin objętych ochroną ścisłą, 4 grupy drzew, 3 głązy, aleję dagleziową, cyrk źródłiskowy, 221 ha użytków ekologicznych. Atrakcyjność Nadleśnictwa podnosi, wkomponowane naturalnie w krajobraz leśny obiekty historyczne – świadectwa przeszłości, stanowiące przekrój dziejowy Pomorza – 4 cmentarzyska kurhanowe z epoki brązu i średniowiecza, 4 średniowieczne grodziska, park pałacowy w Mostach.

Okoliczne lasy zamieszkują liczne gatunki ptaków w tym: orzeł bielik, orlik krzykliwy, bocian czarny. Faunę poza pospolitymi sarnami, jeleniami i dzikami, uzupełniają drobne ssaki: jenoty, borsuki, kuny, wydry, bobry. Napotkamy również rzadkie i objęte ochroną gatunki płazów: ropuchy – szara, zieloną i paskówkę, rzekotkę drzewną, żaby – śmieszkę, trawną, wodną i jeziorkową.

Ciekawe obiekty edukacji leśnej

Ścieżka przyrodniczo-historyczna „Szlakiem Olbrzymów”. Na szlaku można zobaczyć m.in. ruiny średniowiecznego zamku w Dobrej, na półwyspie „Czarczi Ostrów” pozostałości osady słowiańskiej z VI wieku, wyspę olbrzymów, cmentarzysko kurhanowe z wczesnego średniowiecza, podwodny most, lipy im. Eli Wałty, 40 okazów różnych drzew o rozmiarach pomników, przepiękny widok pradoliny Dobrzownicy i osuszonego jeziora Dobrzańskiego. Jest to miejsce występowania gągołów, żurawi, łabędzi i wielu innych ptaków - przy jeziorze leśnym wybudowana jest ambona do obserwacji ptaków. Po trasie zlokalizowano taras widokowy oraz miejsce wypoczynku z zadaszeniem i kręgiem na ognisko.

Szkółka leśna Niedaleko miejscowości Maszewo jadąc w kierunku Danowa możemy odwiedzić Szkołę Leśną, która jest stałym punktem wycieczek dydaktycznych i poznawczych. Miejscowy Leśniczy zawsze znajdzie dla nas chwilę na prezentację obiektu. Możemy się tu także zaopatrzyć w wiele ozdobnych gatunków drzew i krzewów. **Strzelnica myśliwska** Zlokalizowana jest ok. 2 km od budynku nadleśnictwa. Jej wyposażenie pozwala na przeprowadzenie profesjonalnych zawodów strzeleckich zarówno z broni kulowej jak i śrutowej. Zagospodarowanie turystyczne obiektu umożliwia zorganizowanie i przeprowadzenie wielu imprez plenerowych.

ognisko. **Szkółka leśna** Niedaleko miejscowości Maszewo jadąc w kierunku Danowa możemy odwiedzić Szkołę Leśną, która jest stałym punktem wycieczek dydaktycznych i poznawczych. Miejscowy Leśniczy zawsze znajdzie dla nas chwilę na prezentację obiektu. Możemy się tu także zaopatrzyć w wiele ozdobnych gatunków drzew i krzewów. **Strzelnica myśliwska** Zlokalizowana jest ok. 2 km od budynku nadleśnictwa. Jej wyposażenie pozwala na przeprowadzenie profesjonalnych zawodów strzeleckich zarówno z broni kulowej jak i śrutowej. Zagospodarowanie turystyczne obiektu umożliwia zorganizowanie i przeprowadzenie wielu imprez plenerowych.

